

Kalesia

¹ Eta, Kótóné ama fo yó male fópóló doteyale *aposel* whí Pol-né dią Kalesia hae kwiamó t̄ mole be huluamó betó mole Keriso fake so whípaae asę i dere ape. Eta, mepaae whírapené dotonatepa ó mo whíné kisipané kekeme nóló i kutó dine fae yóló dotonatepa wéni, Yesu Kerisoró ą kepaarale Alima Kótótamoné i kutó dine fae yóló dotonalepó.

² Yalo i dere asęta, ę wotoró bitu dumí, mepaae Keriso norape étamo betamó betó mole whírape dą feané dią Kalesia hae kwia dokomó betó mole Keriso fake so whípaae dapó.

³ Dañé Aya Kótóró Tale Yesu Kerisotamoné hale hamokoróló tao sere alaró hosaa muni deyóló mo dua betere alatamo dią tuapaae erópóló yae. ⁴ Mió i alimó mole dowi alané doasi fotokoné dą so whí dokoló mulaqsóró, Yesuné ama betere bete melóló dupuraleteiné dą hale fópóló eralepó. Aita, dñé Aya Kótóné kisipa mole ala sya furaalu eró beter-apó. ⁵ Kótóné ama doi betä hale sóró horóló, doasi doi mo ti muó tanópóló yae. Mo kée. Téyópóló yae!

Talené kisi fo wisita, me kaae mei mo betatóró mulapóló ere fo

⁶ Yesu Kerisoné hale hamokoróló tao sere alané Kótó ą beterepaae ape yalepó. Atéyale seké taaróló, kae kisi fo wisi wosaaai hapale kisipa feteyóló fole kilituraalu, aita enei ala meitei dapóló ę kilita sókó fulapó. ⁷ Mepaae whírapené diapaae mió wosetere kisi fo wisi i ape yóló

yó matepa, ti aita kale wosetere fo wisi mei ai ape. Aita, Yesu Kerisoné mió wosetu betere kisi fo wisi me kae fotamo hosekéróló doróo, diaaq kisipakélé kópaae falóo, yaalopóló kisipa mutapó.

⁸ Dañékélé, ó hepen bemó betere *ensel-nékélé*, Kótóné mió wosetere fo wisi take dñé diapaae yó male kaae ini, kae fotei fo wisipóló yó matepa, ti ai whj mo ti só deróló alu yaaire tikipaae fópóló yae.

⁹ Take dñé diapaae yale fotei momó i dapa wosae. Whj me dené diaaq woseté wou betere kisi fo wisi kaaetóró yó meni, fo me kae yó matepa, ti atétere whj só deróló mo ti alu yaaire tikipaae fópóló yae.

¹⁰ Yálo i du betere fo ó du betere ala mo whjrapené kolóló, i whjné mo wisi ala dapóló dukirópóló dépé? Kótóné kilitu mo wisi ala dapó yópóló du betere? Mo whjrapené kisipa tiki felé yaaire alatamo yálo du bituásóró, ti ę Yesu Kerisoné kutó diratere whj bituą meipó.

Polaposel whj sóró beteraai Kótóné q beterepaae ape yale fo

¹¹ Norape-ó, diaaq mo wisiyóló kisipa yaasepóló yálo i dere fo wosae. Yálo diapaae yó mótu betale mió wosetere kisi fo wisita, mo whjné kisipanétei kaarale fo meipó. ¹² Ai fo wisita, me whjné depa yálo wosóló ó me whjné ę yó matepa kisipa sóró dumitei, Yesu Kerisoné amatóró ępaae hąkearóló yó matepa kisipa yalepó.

¹³ Ę take Keriso whj betaairu, Juda fakené Talepaae momatu betere ala sya fóló du betalepó, dere fo diaaq wosóló ai kisipare ape. Atétu, yálo mo doa ketekę buóló du betale alata, Kótóné so whjpaekélé susupui ala eróo, Yesu Kerisoné ala

wisikélé mo ti doróo du betalepó. ¹⁴ Yało ayara-pené mara mole ala sya furaalu, Juda fakené Talepaae moma dere ala etéró yae yóló, doasi kisipare yó matere whírapené dä teó whírape yó malepó. Atétu, betere tuámó étamo betámó doay-ale Juda whírape fea betepatei, yało kisipa sale alané atima mo teraae felepó. Atéru, yało ayara-pené mara mole ala mo doa keteké buóló sya fu betale whí e i ape. ¹⁵ Atétu betaletei, e teó deyaaipa sóró kae beterale Kótóné, ama hález hamokoróló tao suraalu ą beterepaae ape yalepó. Tétu, Kótó ą wisi kisipatamo ama naale e tuámó hálezearóló yó malepó. Atéyale sukamó, ępaae etei ala eralepóló me whítamo inipó. ¹⁶ Atéró betepa, Kótóné ama Naalema noa kaae whírónpóló kóló kóló yaqsóró, amatei ą e tuápaae yó malepó. Até yaleteita, Juda meire fake so whípaae Yesu Kerisota, etei kaae whípóló yó maté kwéyópóló kisipa mutu, eralepó. ¹⁷ Ai ala yale be dëmó, i kaae ala yaletei noa betené yalerónpóló, e betaaiipa folo sóró beterale *aposel* whírape Jerusalem bemó betó mupa kélé fenipó. Aténi, ępaae ai ala erale be dëmótóróti Arabia hae kwiapaaepi fóló, nalomo ti Damaskus bepaae fesaayóló felepó.

¹⁸ Atéró bitiré fóló, ba fo sore kemetepa, e Pita wisiyóló kisipa inireteiné kisipa yaai, Jerusalem bepaae horóló ątamo betepa, 15-ró be dë kemeyalepó. ¹⁹ Aimó ątamo mepaae *aposel* whírape betepa kilinitei Talené noma Jems betə betepa kelalepó. ²⁰ Yało i asetu betere fota kapala mei, Kótóné keletómó mo i dere ape. ²¹ Atéró betale klılipaae ti e Siria hae kwiaró Silisia hae kwiata-

mopaae felepó. ²² Até yale su kamó Judia hae kwia dokomó betó mole Keriso fake so whiné e kololó kisipanipó. ²³⁻²⁴ Ténitei, yalo i ala du beterapó dere fo maaté atimané wosipakalepó. Téturaalu ąta, take dą Keriso fake so whitamo bóe dóló susupui ala eroo, Yesu Kerisopaae kisipa tiki tiratere alakélé doroo du betale whitei, miomo Yesupaae kisipa tiki tiraaire fo wisi so whi feapaae yó maté kutu beterapó dere fo woseturaalu, Kótóné doi hale sóró horótú beterepó.

2

Mepaae aposel whirapené Polwisiyóló dape sale fo

¹ E ba fo 14-ró beteró kemetepa, Jerusalem be huluapaae momó horalepó. Até yale su kamó Banabas dámó wusuró huturaalu, Taitus-kélé dapesóró dą fea horalepó. ² E atéró feleteita, yalo koleaané feni, Kótóné yalo kisipa tiki tuapaae i ala ene fae depa felepó. Juda meire fake so whipaae yalo yó maté kutu betere mió wosetere kisi fo wisi etéró i ape yóló, yó melaai horalepó. Téyaletei, ai fo so whi feapaae yó meni, Keriso so whi betó mole tuamó doi mole whirapepaae maaté yó malepó. Atéró doi mole topo whirapepaae yó melaleteita, hale meipó. Yalo take ditu betale kutókélé, mió i ditu betere kutókélé, me bete muni nisiyóló, mepaae whirapené eratere fo yaqsoró yalepó. ³ Etamo betere whi Taitus ąta Juda meire fake whi betereteiné ąpaae ya tiki sekaę tikae yóló senipó. ⁴ Ti aita hale meipó. Mepaae whirape kapalatei, norape aqyóló dątamo bitu, Yesu Kerisoné

yale alané dą teraaayóló feléyóló betere ala kikití kelaai walepó. Aita, dą wae sóró kutó diratere whị beteraai kisipa mutu, yalepó. ⁵ Até yaletei, atimané i ala yae yóló sę du betere fo wosóló, téyaalopó dere fokélé inipó. Ti aita, noa ala yópóló kisipa mutu yaleé? Mió kale wosetere kisi fo wisí diaaq wosóló ita, mo doa bete mole fopóló dią tuämó muó tanópóló yalepó.

⁶ Jerusalem bemó doasi doi mulapó du betere whịrape-ó doi munire whıta, yalo me əla meipóló kisipa mualepó. Tí noa betené meipó. Kótóné ama dąné tó tikimó ere ala kolóló, ita doasi doi mole whıpóló doi mulatere ala dumipó. Ai whịrapené yalo yó male fo wosetu mo dono dapóló, atimané me fo kae beleróló inipó. ⁷ Aténi, Juda so whıpaae mió wosetere kisi fo wisí Pitané súmó yó maté konérapóló Kótónétei ə sóró beteratepa, kale doasi doi mole whịrapené kolóló kisipa yalepó. Até yale kaaetóró, Juda meire fake so whıpaae yó maté kwęyópóló, Talené ə sóró beteraleteikélé atimané kolóló kisipa yalepó. ⁸ Ti Pita Juda fake so whị tuämó *aposel* whị bitu, Talené fo yó mótu betepa, ai ala tuäpaae Kótóné ama fotokö bulalepó. Atétu yale kaae, Juda meire fake so tuämó *aposel* whị bitu, ama fo yó mótu betepa Kótóné ə fotokö bulalepó. ⁹ Jerusalem bemó betó mole so whịrapené Keriso alamó be belerapó du betere whịrape Jems, Pita, Jon-sépi atimané Kótóné ama əpaae melale hamokoróló hale tao sale ala kilituraalu, Banabas dąmoné mo donoi ala dapóló kisipa mutu wisiyóló dape salepó. Atéró dąmo Juda meire fake so whị tuäpaae fóo, atima tí Juda fake so whị tuäpaae

fóo, yaairaalu dä fea fo këlaaróló, wisirapóló mo betä kisipatóró mualepó. ¹⁰ Atéró, dämopaae i fo betä yalepó. “Diaamo fo yó maté kuturaalu, ai be huluarapemó yoleale yóló betó mole so whị tao sere alakélé häle yó tawae,” yalepó. Ti aita, yálo keteké buóló mo taketi häle yó tare alapó.

Pol-né Pita foné sale fo

¹¹ Téró Pita Antiok be huluapaae wóló betere sukamó, ama hásokó fele ala yálo apaae teraae faróló, a foné salepó. ¹² Ti noa betené meipó. Mepaae Jems-né dotonatepa wale Juda whírapé waai teópa, a Juda meire fake whírapetamo bitu, ọla nukua yalepó. Até yaletei, kale whírapé Antiok bepaae wale sukamó, Pita a Juda meire faketamo ọla betámó naletei taaróló, kae biti felepó. Até yaleteita, kale tiki sekaę tukóló siriró betere whírapené keletómó Juda meire fake whírapetamo ọla betámó nukupa noa kisipa muaalorópóló wituraalu yalepó. ¹³ Pitané dä fea Keriso fake so whị mo betä alatóró erapó du bitutei, ama yale alané fake tekeyóló Juda fake kae aqróo Juda meire fake kae aqróo eralepó. Ai hóko ala mepaae Juda fakenékélé sya felepó. Ai hóko ala fakeyóló Banabas-nékélé yalepó.

¹⁴ Mió wosetu betere bete mole fo wisi mupatei, atimané dere ala kae depa kilitu, atima feané keletómó yálo Pitapaae duraalu, “Yata Juda whítei, Juda whíné dere alatóró ini, Juda meire fake whíné dere ala kaae du beterapó. Atéyaleteimo, Juda meire fake so whípaae dä Juda whíné mara mole ala sya fópóló noatepa sétu betere?

15 Däta dowi ala dere Juda meire fake whị bitini, mo Juda fake whịnē mara mole ala tuämó deyale whịrape bitu, i fo dạné mo kisiparapó. **16** Whị me dené kale yóló muló betere fo mo wisiyóló sya fóló erótú betepa, Kótóné ai whịpaae ya mo donoi whịpó fo yaalo meipó. Téyaalo meitei, Yesu Kerisopaae kisipa tiki tiratere ala betä killitu, Kótóné mo donoi whịpó fo enérapó. Atére betené Kótóné däpaaekélé whị wisipó yópóló kisipa mutu, Yesu Kerisopaae betä kisipa tiki tiró beterapó. Kale yóló muló betere fopaae dạné kisipa tiróló sya fumipó. Ti noatepae, kale yóló muló betere fo sya fóló erótú betere whịpaae Kótóné me alakélé muni, mo donoi ala dere whịpó fo yaalo meipó.

17 Dä Keriso tuämó betereteiné ama däpaae mo donoi so whịpó yópóló wóputé fu betere tuämó dạné du betere dowi ala hąkearatepa, dạné noa fo yaaloé? Kerisoné dowi ala wisirapa, deté fae fo enére? Mo meipó. **18** Kale tukóló muló betere fo aqmó sukóló betere alané Kótóné keletómó, wisi ala dere whị bетeraairetei mo diripa kisipa mutu, yalotei ai tų mo taaralepó. Até yaletei, yalo momómo duraalu, kale tukóló muló betere foné dä wisi ala dere whị bетeraalopó depata, ti Kótóné tukóló muló betere fo yalotei tikitapóló hąkearatapó. **19** Ti noatepae, kale tukóló muló betere fo mo turó yalo kisipa yaleteiné ę sukałe whị aqralepó. Atéreteiné, kale sukałe whị ai fo aqmó momó kae netéró betaaloé? Meipó. Kótóné ama ala eróturaalu, ątamo mo ti beterópóló, kale tukóló muló betere foné ę dóló sukualepó. **20** Eta,

Yesu Kerisotamo filipaa ni tómó taketi sukóló i mole ape. Atéyaleteiné ẽ momó kae bitini, Keriso ą ẽ tuámó beterapó. Mió haemó i betere yálo mo tikita, ti ępaae yaala sókó fóló, tao suraalu ama betere bete hález melale whj Kótóné naalemapaae kisipa tiki tiró betereteiné i betere ape.²¹ Ti Kótóné ama hález hamokoróló tao sere ala, yálo me bete munire qla aleróló, dępaae mulanénipó. Ti noa betené i fo du meipó. Kale tukóló muló betere fonétamo dą mo donoi so whj beteróluásóró, ti Yesu Kerisoné ama betere bete besekéróló, ą hález sukálezpó fo uápó,”

3

Yesu Kerisopaae ó tukóló muló betere fopaae diaaq tué tiki tiró beterémóló kqae kelae

¹ Kalesia hae kwiamó betó mole kisipa okokoi so whj-ó! Mé whjné hosó foné diaaq kisipa tiki feteróló, dią mo ti okokoraleé? Yálo diapaae kale fo wisi yó móituraalu, Yesu Keriso filipaa ni tómó oleralepóló yó male fo diaaq wosóló diąné kelené mo kilitu yale kaae, ai kisipare ape. ² Yálo diapaae wosetere fo betä i ape. Kale Dëi Kepe Wisi saletei-a, tukóló muló betere fo sya fele tikimó salepé, mo fo wisi wosóló kisipa tiki tiraleteiné saleé? ³ Diąné kisipa tiki-a, noané mo ti okokoró betere? Kaae sua, ti kale Dëi Kepe Wisiné fotokoratepa kaae saletei, kemene fole kwiapaae sókó faairaalu, mo whjné bole fotokoné sókó fenérapóló kisipa mute? ⁴ Dią Yesu Kerisopaae tué tiki tiróló ama ala eró taremó sekëi ala wapatei, me qla meipóló hález beleté fu betaleteimó saaire dupu hález qla kaae

taalaai kisipa mute? Ti ai doasi sek i ala beletu betaletei bete munipa h le yale ? ⁵ Kótóné ama di  melale D i Kepe Wisir  kelemei ala eraleteitamoa, kale y l  mul  betere fo diaaq sya fele betem  melalepó, kale wosetere kisi fo wisi wosóló kisipa tiratere alam  melale ?

⁶ Kale wh j Abraham-paae erale ala mo wisiyóló kisipa muae. I fo as y l  mul  beterapó.

“Kótóné  paae yale fo mo eraalopóló kisipa tiki tirale ala kolóló, i wh jta me dowi ala ini, mo donoi wh jp ,” erap .

⁷ T r apa, mepaae so wh j de Kótóné fo wosóló  paae kisipa tiki tiratepa, ti atétere so wh j Abraham-n  naale senaaletóró beterap l  kisipa muae.

⁸ Juda meire fake so wh jn  Talepaae kisipa tiki tiraterem , Kótóné mo donoi so wh jp  yaairetei, taketi as m  erap . D n  mi  i wosetu betere fo wisit r  mo take Abraham-paae it r  ipakalep .

“I hae kwia dok m  bet  mole so wh j fea yapaae eraaitere alan  wisiraalop ,” erap .

⁹ At re betené mepaae so wh j de Talepaae kisipa tiki tiratepa, ti kisipa tiki tiratere sek  Abraham wisir tu yale kaae, at r  kisipa tirale so wh k l  Kótóné wisir tu beterapó.

¹⁰ Kótóné ama tukóló mul  betere fo er tu betere alapaae kisipa tiki tir  bitinire so wh j fea, ti Kótóné doratere ala a m  ai betere ape. Ti noatepa mei, Kótóné i fo as y l  mul  beterapó.

“Mepaae so wh j detamo Kótóné *buk-m * tukóló mul  betere fo mo fea sya f l  er  tanitepa, ti Kótóné atima mo doraalop ,” erap .

¹¹ Ti noatepae, kale as m  y l  mul  betere fo i ape.

“Kótóné keletómó mo donoi so wh̄ita, ti kisipa tiki tiratere alané betā bitiré fu betenérapóló,” fo erapó.

Kótóné tukóló muló betere fo eraté fu betaleteimó, mo betā wh̄ipaaekélé Talené mo donoi so wh̄ipó enéniretei mo h̄akearapó. ¹² Ti Kótóné tukóló muló betere fo sya fóló erótú betere alata, ti kisipa tiki tiratere tuqmó kaatumipó. Tétumitei, kale asémó i ere fo kisipa muae.

“Mepaae wh̄itamo tukóló muló betere fo sya fóló erótú betepa, ti ama ai du betere ala tuqmótóró ą beteraté faalopó,” erapó.

¹³ Kale tukóló muló betere foné doratere ala däpaae eraqsóró, Keriso ą filipaa ni tómó sukuturaalu, dä tao sóró dupuralepó. Atéturaalu, doratere ala mo turó ąpaae eralepó. Ti noatepae, asémó i fo erapó.

“Mepaae wh̄i de ni tómó oloratepa, ti ai wh̄i Talené mo ti mokoróló doró beterapó,” erapó.

¹⁴ Abraham-paae eraalopóló mulale fo mo dokonóturaalu, eratere wisi ala Juda meire fake so wh̄inékélé sópóló kisipa mutu, Yesu Kerisoné ama dä tao sóró dupuró beterapó. Atéreteita, däné ąpaae kisipa tiki tiratepa, ama melaalopóló mulale Dëi Kepe Wisi sópóló erapó.

Kótóné folosóró i ala eraalopó ere fo melóló, nalo ti tukóló muló betere fo male ala

¹⁵ Norape-ó, yało diapaae i du betere fo bete diriyóló kisipa yaasepóló, däné suka fea du betere alapaae dó faróló i dapa wosae. Mo wh̄iné dirii fo dokóló muló betepa, nalo me wh̄iné ai fo tokóló aluratere ala ó me kae fotamo olokeratere ala

mo enénipó. Yälo diäpaae i yaai dere fokélé atére kaaetórótipó. ¹⁶ Kótóné Abraham-ró ama deyaaire naaletamopaae i ala mo eraalopóló asémó yóló muló beterapó. Kótóné ama *buk-mó*, “Nao deté faaire naalerapepó,” fo inipó. Ai fo uqsóró ti whjirape feapaae erapó fo uapó. Ai fo ini, “Nao deyaaire naalené deté faaire naalepó,” ere fota, mo betä whjmó kisipa mutu erapó. Ai whjta, Yesu Keriso atórótipó. ¹⁷ Yälo du betere foné bete i ape. Abraham-paae mo eraalopóló dirii fo dokóló muló betepa, 430 ba fo kemeyalepó. Atéyale kílipaae kale tukóló muló betere fo sókó walepó. Nalo ai sókó wale foné Kótóné folosóró yale dirii fo tokóló alurótimpó. Ai fotamo aluratepa, ti ai fo tuämó so whjipaae eraalopó ere wisi alakélé aluranérápó. ¹⁸ Idere fota noa betené dumipó. Kótóné nalopaae eraalopó yóló muló betere wisi ala kale tukóló mulale fo tuämó sókó wuqsóró, ti Kótóné ama eraalopó yale fo tuämó sókó wuämeipó. Até yaletei, Kótóné Abraham-paae eraalopóló ere fo mo dokonóturaalu, hamokoróló häle melalepó.

¹⁹ Térapa, kale tukóló muló betere fo-a, noa betené melaleé? Ai fota, so whjné du betale dowi alamó kale folosóró yale dirii fotamo touró beterapó. Ai alata, mo ti eréni, Abraham-paae eraalopó ere fo dokonóló ama deté waaire naale wópóló kaae taru erapó. Ai tukóló muló betere fota, so whj feané kisipa yópóló *ensel-rapené* Kótóró so whjtamóné tuä whjipaae melalepó. ²⁰ Fake tamóné tuä whjné betä fake maaté tao su me fakemo taalatimpó. Tépatei Kótó äta, mo betatórótí beterapó.

²¹ Kale tukóló muló betere foné Kótóné i ala mo eraalopó yóló muló betere fotamo bóe dóló sesétu betere? Mei, ai ala mo dumipó. Kale tukóló muló betere fonétamo mo ti betaaire bete melóluşóró, ai foné me dowi ala munire so whj̄ beteróluapó. ²² Téuätei, Kótóné *buk-mó* aseyóló muló betere foné i fo erapó. I haemó betóló fale so whj̄ mo fea dowi alané dokóló, *dipula* bemó kaae beteró beterepó. Aita, hale mei, Kótóné ama so whipaae eraalopó yale ala mo dokonóturaalu, Yesu Kerisopaae kisipa tiró betere so whipaae melópoló erapó.

²³ Kisipa tiki tiratere ala hakearóló sókó waaipa, kale tukóló muló betere foné dä *dipula* kaae sóró beteró beterepó. ²⁴ Betä whj̄ me tikipaae fimó ama naale senaale me whjné kapala kaae tatu dere kaae, Kótóné kale tukóló muló betere foné ama so whj̄ dä Yesu Keriso beterepaae ąlisóró fópóló, kapala asiri kaae tawae yóló sóró beteralepó. Ti aita hale meitei, dğané Yesu Kerisopaae kisipa tiróló betepa, Kótóné dä mo donoi so whj̄ beterópóló yalepó. ²⁵ Miota, kale kisipa tiki tiratere ala sókó wóló, take kale tukóló muló betere foné dä teteróló kaae taretei, momó kae kaae taní, mo kemero beterapó.

Kótóné naale senaletóró beterapóló ere fo

²⁶ Diä fea Yesu Kerisopaae kisipa tiki tiró betereteiné Kótóné ama mo naale senaletóró ai betere ape. ²⁷ Ti noa betené mei, so whj̄ wēi kemó buó ditu dere kaae, diä fea Yesu Keriso tuamó wēi tópuró beterapó. Atéreteiné kuti derótú dere kaae, Yesu Keriso diaaq ai deró betere ape. ²⁸ Atéru, Juda fake ó Juda meire fake, wae sóró

kutó diratere so whị ó dią mo hąle betere so whị ó dią fea fake teketu beteretei me qla meipó. Mió dią fea Yesu Keriso tuąmó bitu, mo betą alatóró erapó. ²⁹ Dią Yesu Kerisoné ama so whı́tamo betepa, ti dią Abraham-né deale naale senaaletóró batereteiné Kótóné Abraham-paae eraalopó yóló mulélipakale fo motóró dokonóturaalu, eraaire wisi ala diąpaaekélé eraalopó.

4

¹ Yālo i du betere fo bete mo whı́jné dere alapaae dó faróló dapa wosae. Betą néli whı́jné naalema alimané teraae fele mómu qla qla fea muó mupatei, kale naale ą ketepa, ą kaae tare whı́rake aqmó bitu, ama kutó diratere whị sú beterapó. ² Kale naale alimané teraae fele qla qla amatei teteróló kaae tawópóló tukóló mulale be dę sókó waaipa, ti alimané sóró beterale whı́rapené kale qla qla fea kaae tawaalopó. Mepaae whı́jné kale naalekélé kaae tapa, ą ai whị aqmó bitiré fu betaalopó. ³ Take dą atéró ketei naale senaale kaae betale alimó, i haemó ayarapené yó maté wale mara mole alané dą teteróló kaae taru, wae sóró kutó diratere whị beteraté wou betalepó. ⁴⁻⁵ Téyaletei, Talené ama tukóló muló betere be dę sókó wapa, ama naale i haemó betere soné deyópóló dotęyalepó. Ai naale ą kale tukóló muló betere fo aqmó betere so whị dupuraairaalu, ą ai fo aqmó sukóló betalepó. Atéyale alata, dą Kótóné ama naalerapetóró bitu, ama wisi wisi qla sópóló kisipa mutu erapó. ⁶ Ti noa betené meipó. Dią fea Kótóné naale senaaletóró betepa, ama naalema Yesu betale sirimó bетeraaire Dęi Kepe Wisi dąné

hosaa tuämó beterópóló dotęyalepó. Ai Dëi Kepe Wisi dä tuämó betereteiné däné kólómó Alima Kótópaae “Apa, Aya-ó” du beterapó. ⁷ Atéreteiné, mió diä wae sóró kutó diratere whj momó kae bitini, mo ama naale senaaletóró betereteiné Kótóné Yesupaae eratere wisi wisi ala, diąpaaekélé eraalo ai ape.

Pol-né Kalasia so whjmó kisipa mutu yale fo

⁸ Kótóné ama aleyóló muló betere əla əlatei Kótópóló aqmó sukóló betepa, ai əlarapené diä wae sóró kutó diratere so whj betalepó. Atétu betale alata kapala kótó ai ape. ⁹ Taketa atéyaletei, mió diä mo Kótó tuérapó. Tépatei, Kótóné ama diä mo tuérapó. Atérapa, diä ai bete munire hóko alarape aqmó betaai momó fesaae fute? Diä atimané wae sóró kutó diratere so whj momó betaai de? ¹⁰ Ti yálo i dere fota hález du-mipó. Diaaqtéi mepaae be dë mo doasi bete mulapóló, be dërapekélé, wélirapekélé, alirapekélé, ba forapekélé, kae tukóló mulótua dapó. ¹¹ Yálo diä tao saai dapóló doasi keteké buóló du betale ala bete munire nisi erótú betepa, yálo diámó kisipa mutu, e mo doasi whaliati baterapó.

¹² Norape-ó, i dere fo wisiyóló wosae. Take diäné du betere ala yálo suróló du betepa, diäné əpaae me sekéi ala erénipó. Atéyalepa, mió diámó yálo du betere ala suróló du betae. ¹³ E me tikipaae faai yaletei hepo daayóló bitu, folosóró su kamó kale mió wosetere fo wisi yálo diąpaae yó maletei diäné ai kisipare ape. ¹⁴ E tikimó daayale hepóné diąpaae sekéi ala eraletei, diäné e dei kelené kólóló faletere fokélé inipó. Ai ala ini, diäné e

Kótóné *ensel* aqróló mo wisiyóló dape salepó. Ó kale Yesu Keriso ą wisiyóló dapesu dere kaae, ę mo wisiyóló dape salepó. ¹⁵ Diaaǫ take du betale doasi hékesei ala mió netéyaleé? Diāné ępaae doasi koletere ala mulu, kele sokóló me whj matere ąla uásóró, yálo kele kisi daaleteiné diāné kele sokóló ę bulóluapó. Mepaae whjné wosetepe, ti diāné ępaae erale ala fea yálo enérapó. ¹⁶ Mió yálo diápaae mo bete mole fo yó matereteiné ę diāné bóe whj aqrótu betere?

¹⁷ Ai whjirapenéta, dią atimatamo touróló beteraai dapóló, doasi keteké buóló atima mara mole alarape yae yóló sętu beterapó. Tépatei, atimané diápaae ai eraai du betere alata, mo wisinipó. Ti aita, dią dątamo betamó beteretei tekeróló, atimané dere ala sya wópoló, du beterapó. ¹⁸ Mepaae wisi ala yaai, kisipa mutu butere ketekęta, ti doni mo wisirapó. Dią ętamo betere sukamó maaté wisi ala eraai keteké buni, ę alupa diąsisi bitukélé keteké buóló, ai alatóró yó tapa, mo wisirapó. ¹⁹ Yálo hosaa mole naale senaale-ó, Yesu Keriso diaaǫ betere bete tuamó sóró beteranée yóló mutere kisipané yálo hosaa betemó dere suputa, sorape naale sisó nukuraalu dere dele kaae momómo dapó. ²⁰ Diaaǫ du betere ala yálo wosaleteiné ę sekęi kisipa muóló fomo duraalu, dią neyóló tao saaloé du beterapó. Téreteiné yálo i dere hapólui fo taaróló, ę diątamo betamó bitu, naameiné dua uapóló, kisipa mutapó.

Hekaró Seratamopaae dó faróló dere fo

²¹ Kale tukóló muló betere fo aqmó betaai kisipa mutu betere whjirape-ó, ai fo tuamó mole fo dią

wisiyóló kisipanié? ²² Ti noatepae, i fo aseyóló muló beterapó. Abraham-né ama naale tamo deipakalepó. Me naale ti ama kutó dirópóló wae sale soné deyoo, me naale ti ama mo soné deyoo, ipakalepó. ²³ Kale kutó diratere soné naaleta, ti mo sorapené naale detere kaae yólótóró dealepó. Téyaletei, ama mo soné naaleta, ti mo eraalopó yóló muló betere fo dokonóturaalu deipakalepó. ²⁴ I fota take mo yale alatei, mió yalo fo sale fopaae dó faróló i dapa wosae. Ai so tamota, kale dokóló mulale dirii fo tamo sú sóró dapó. Me dokóló muló betere dirii fo, ti Sainai hasi fosómó kaaróló sókó walapó. Ai dirii fo so kaae bitu, wae sóró kutó diratere naale senaale ditu beterapó. Ai suratere sota, Hekar-pó. ²⁵ Hekar-ta, ti Arabia hae kwiamó daale Sainai hasipaae dó falatapó. Mió tene be hulua Jerusalem-ta, ti kale Sainai hasi fosó kaae bitu, ama naale senaale tamo wae sóró kutó diratere so whítóró beterapó. ²⁶ Tépatei, me kae taoró tene Jerusalem be huluata, wae sóró kutó diratere so whí kaae mei, mo be huluapó. Aita, dà deale so dñé haetórótípó. ²⁷ Ti noatepae, i fo aseyóló muló beterapó.

“Naale senaale deni, ni daale so-ó, fo fakeyóló hékesei fo du betaе.

Naale sisó nélitere so hajné sukutu betaе.

Ti noatepa meipó. Ni daapa sisópaae eró betere soné deale naale mo dekéró betoo, whítamo betere soné detere naale senaale mo teraae fóo erapó,”

²⁸ Norape-ó, diąta, kale Aisak detu yale kaae, ama eraalopó yóló mulale fo mo dokonóturaalu deyale naale senaale ai betere ape. ²⁹ Até yale

sukamó mo whjné detere kaae yóló deyale naalené Dei Kepe Wisiné fotokoné deyale naalepaae susupui ala eralepó. Até yale kaae, miókélé betq alatóró du beterapó. ³⁰ Téretei, Kótóné *buk-mó* noa fo aseyóló muló betere? “Kale wae sóró kutó diratere soró ama naaletamo hókó falae,” fo erapó.

Ti noatepae,

“Kale kutó diratere soné naaleró mo soné naaletamo alimané əla əla tuqmó bukuraqsórópa, hókó falae,” fo aseyóló muló beterapó.

³¹ Atérapa, norape-ó, däta kale wae sóró kutó diratere soné deale naale senaale kaae bitini, mo soné deale naale senaletóró ai betere ape.

5

Keriso tuqmó me alané dokoni, feléyóló betere ala

¹ Dä mené wae sóró kutó diratere whj kaae, dokóló muló betepa, Yesu Kerisoné teraayóló hale beteraleteita, ama kisipa mole ala erópoló erapó. Térapa, mepaae whjrapené diq wae sóró kutó diratere whj beteraitepa, ai ala tuapaae momó kae bitj feni, fotokö buóló diri yóló betaie.

² Eta Pol-né dapa, yalo i dere fo dijané mo wisiyóló wosae! Mepaae whjné diapaae tiki sekaę tikae yóló sëtere fo diaaq wosólótamo tikitepa, ti Yesu Kerisoné diq tao saaire wisi ala diaaq ai tikitere ape. ³ Kale yale fo momó i dere ape. Whj me dené ama tiki sekaę tukópoló kisipa mutepa, ti mepaae tukóló muló betere forape fea mo turó sya fóló enérapó. Mepaae ala maaté eróturaalu,

mepaae alamo erénitepa, ti tü muni, ai mo dorapó.
⁴ Dią mepaae whjné kale tukóló muló betere fo sya fu betepa, Kótóné me dowi ala munire so whipó yópóló kisipa mutepa, ti Yesu Kerisotamo tekeyóló ai betere ape. Atéturaalu, Kótóné ama hamokoróló hale tao sere ala wisikélé diaaq ai taaló betere ape.
⁵ Tépatei dąta, kale Dęi Kepe Wisiné fotokoratepa, kisipa tiki tiraté fu betereteiné take nalopaae Kótóné mo donoi so whipó yópóló kisipa mutu, hękesetamo i betere ape. ⁶ Ti noatepae, Yesu Keriso tuämó bitu, tiki sekä tukóló siriratere ala ó siri erénitere ala me bete munipó. Kótópaae kisipa tiki tiratere ala dą tuämó moletei hękearóturaalu, mepaae no nerapepaae yaala sókó fole ala beta mo doasi bete mole ala ai ape.

⁷ Dią me ąla saai sururu yóló fóló, dąle muló betere tikimó sókó faai yaletei némo sesé yaleé? Atéró sesétu betere alata, mo bete mole fo diąné wosóló sya faqsóró, ai du betere ape. ⁸ Ti diąpaae ai dotopoi fo du betere fota, dią ą beterepaae ape yale seké meipó. ⁹ Wuliné apita, sawa ąlatei fulukó furaalu, mo wuli tiki dorótú dere kaae, ai whjrapené diąpaae yó matere foné ai du betere ape. ¹⁰ Dią me kae fo woseni, yalo i dere fo beta wosóló sya faalopóló ḱ Tale tuämó bitu kisipa tirat-apó. Mepaae whj de doasi doi mole whj ó doi munire whjné diaaq tué tiki kóló kólóratepa, atétere whj doasi dowi kwia saalo ai ape. ¹¹ Norape-ó, yalotamo tiki sekä tikafo depa, ti atimané epaae susupui ala noatepa hale erótú betere? Yalo atei kaae fo yó meluṣóró, Yesu ni tómó sukalepóló yó matere fo wosetere hóróló sisópaae eratere

ala uämeipó. ¹² Diä kópaae falaai du betere whjrapeta, atimané tiki sekaę tukóló siriratere ala maaté ini, mo turó tukóló taae fatepa ti mo wisirapó.

¹³ Yało no nerape-ó, me olandé diä dokóló muló betaqsóró, teraae fóló hale beterópóló, Kótóné ą beterepaae ape yalepó. Atéró teraaeyóló hale beteró beterapa, diaaq tó tikané ekélere dowi ala yaaire tē melaqse. Aténi, diä tuämó yaala sókó fole ala duraalu, u taosu i taosu dere ala betä yó tawae. ¹⁴ Kale tukóló muló betere forape mo fea i doasi fo tuämó bulapó. Ai fota i ape.

“Naaotei ya yaala sókó fu dere kaae, naao be whj no nepaaekélé atéró yaala sókó fu betaе,” erapó.

¹⁵ Ai ala ini, yuwitamo hóle suraalu u tukósu i tukósu dere kaae depata, ti atétere alané diaaotei diä dóló kemeraqsóró, mo hotowa yóló kaae tawae.

Dëi Kepe Wisiné fotokoró betepa dä beterapó ere fo

¹⁶ Térapa, yało i dere fo wosae. Kale Dëi Kepe Wisiné yae dere ala sya fóló erótü betaе. Atétepa, ti diäné tó tikané ekèle yóló yaai du betere dowi ala mo yaalomeipó. ¹⁷ Ti noatepae, däné tó tikané ekèle yóló du betere alané kale Dëi Kepe Wisiné eraai dere alatamo bóe du beterapó. Kale Dëi Kepe Wisinékélé ama ala eraairaalu tó tikané eraaire alatamo bóe du beterapó. Ai ala tamo atimaamotei bóe dupa, ti diäné tó tikané ekèle yóló yaaitere ala mo enénipó. ¹⁸ Tépatei, Dëi Kepe Wisiné ama erae dere alatamo naao sya fóló du

betepa, ti kale tukóló muló betere foné teteróló kaae tare aqmó ya betenipó.

19-21 Tó tikiné ekélé yóló du betere alarape so whj feané kisiparetei dosqatapa wosae. Nópu nokole alakélé, me dowi alatamo hoseké dere alakélé, enénire mo sonaalei dowi alakélé, kapala kótó ó mepaae alarapepaae kisipa tirótú betere alakélé, isi whjné du betere alakélé, mepaae so whjtamo dei kisipa mutu, hamoma hóratere alakélé, hole sere alakélé, me whjné dere ala kilitu, ekélé até enée yóló dei kisipa mutere alakélé, mo dowi fopaae butere alakélé, doasi doi mole so whjpó yópóló du betere alakélé, mo turó so whj betepatei mepaae tóróti so whj fake tekeyóló betere alakélé, fake tuqmó teketere alakélé, mepaae whjné dere wisi ala kilitu, ekélé até uapóló dei kisipa mutere alakélé, dowi wéi nóló topo dotere alakélé, so whj fea touróló bitu dowi wéi nóló du betere dowi alakélé, ai dosqayale alarapekélé, mepaae dosqani yale dowi alarapekélé, gó tikiné ekélé yóló du betere ala ai ape. Diá dowi tupaee faqsóró, yaló diapaae take yale ma fo kaae momó i dapa wosae. I dosqayale dowi ala du betere so whj Kótóné teteróló betere ala tuqmó beterénipó.

22-23 Tépatei, niné du wisi oletu dere kaae, Dei Kepe Wisi so whj tuqmó bitu, i alarape erótú betepa kelaalo ai ape. Ne nopaae yaala sókó fole alakélé, hosaa tuqmó hajtu betere alakélé, hosaa muni deyóló mo dua betere alakélé, mené sekéi ala eratepatei me əla meipóló, Kótóné ama kisipa mole ala erópóló, kaae tawóló dua betere alakélé, wisi kisipa muóló kólené sukutere alakélé,

mepaae so whipaae wisi ala eratereteikélé, mepaae whiné ama eraalopó dere ala hásokó feni, motóró eratereteikélé, naameyóló mo dua betere alakélé, whiné tó tикиné enée dere ala yaqsóró amatei ą teteróló kaae tareteikélé, i dosqayale alarape mo betákókélé Kótóné ama tukóló muló betere foné yaqse yóló fo muló bitinipó. ²⁴ Yesu Kerisoné ama dape sóró beteró betere so whiné tó tikimó bole ekeleró kisipanétei senée dere alatamo alurópóló, ątamo filipaa ni tómó oleró beterapó. ²⁵ Dá betere beteta, kale Dei Kepe Wisitóró ai ape. Térapa, ątamo betamó titiyóló furaalu, ama dere ala sya fóló yaalopa siépe. ²⁶ Dánétei ęta, doasi doi mole whipóló bopé fake dere alakélé, me whi dowi kisipa muópóló sesemeratere alakélé, mepaae whiné mole wisi wisi ąla kilituraalu, ękélé ai ala enée yóló, u só derótui só derótui dere alakélé, i dosqayale alarape fea dąné yaqse yóló i dere ape.

6

Dowi ala dere whi tü wisipaae fópóló tao sae ere fo

¹ No nerape-ó, mepaae whiné du betere dowi ala diąné kelené keletepa, Dei Kepe Wisiné yae dere ala sya fu betere so whiné ai whiné ama dere dowi ala taaróló, wisi ala momómo yópóló dua naamei ma fo yae. Tétutei, ai alané diąkélé dée nalaairaalu sụ sere ala eraqsóró, hotowa yóló kaae tawae. ² Yesu Kerisoné yae yóló muló betere fo eróturaalu, dią tuąpaae wou betere seketi ala diąsisi u taosu i taosu du betae. ³ Me whi ą me bete munipatei,

ama kisipané ą doasi doi mole whjpó du betepa, ti ą amatei dilikitu beterapó.⁴ No nerape-ó, diqné ai du betere alata wisi ala dépé, dowi ala déró diaaqtei kqae kolóló taleyae. Mepaae whjrapené du betere ala kolósu naao dere ala kolósu yóló kqae kelaqse. Aténi, naao ditere kutó betä kqae kolóló wisirapóló kisipa mutupa, ti ya hëkeseturaalu hajyóló betenérapó.⁵ Ti noatepae, Talené dä betä betä so whjné diyópóló tukóló muló betere kutó dekani, ai kutó amatóró dité fu beterópóló yae.

⁶ Mepaae Talené fo yó matere whjné yó matere fo wosetu betere so whjné wisi wisi qla, mepaae bukóló kale fo yó matere whj ąmo tao sóró matepa mo wisirapó.

⁷ Mené diq dilikitere ala yaqsóró yae. Mo betanékélé Kótó faletere ala mo enénipó. Ti noatepae, mepaae whjné noa qla wae bilitepa, ti ama ai bilitere qlatóró ühlumétepa sua dapó. ⁸ Mepaae whjné tó tikiné felé yaaitere ala sya foleteiné qla wae kaae bilipa, ti tó tikimó kaaróló mo ti doróló aluyaaitere ala saalo ai ape. Mepaae whjné Dëi Kepe Wisiné ama du betere ala wisi kolópóló erótú betepa, ti Dëi Kepe wisiné ai whjmó mo ti betó tawaaire bete melaalopó. ⁹ Dqné du betere wisi ala hóyóló taaréni, hqle detétóró fu betae. Ti noatepae, dqné du betere alatamo hqle yó tapa, ti qla ühlumétere alimó qla wisi su dere kaae yaalopó. ¹⁰ Térapa, so whj mo feapaae dqné wisi ala erótú tao saaire tñ mupa, ti tao saalopa siépe. Téturaalu, Talepaae kisipa tiki tiróló betere so whjta, ti dqné ne no mo betä faketóró betereteiné atima wisiyóló tao senérapó.

Tiki sekæ tikitere alata doasi bete muni, Keriso sukqæ ala betæ ti doasi alapó

11 Diapaae i ålatera asëta, yalo naasenétei mo doasi yóló ai erapa kelae.

12 Tó tikimó ere ala kilitu, whj wiśipóló dukiratero fo wosaaí ekéle du betere whjrapené diapaae tiki sekæ tikaé yóló dotopo du beterapó. Ti ai du betere alata, hale mei, Yesu Keriso filipaaró betere ni tómó sukqælepóló yó mótu betereteimó, atima susupui ala eraqsóró kisipa mutu ai du betere ape. **13** Ai kale tiki sekæ tikire whjrapé atima Kótóné tukóló muló betere fo feamo betere dokó sya fóló erótumipó. Téretei, atima ere kaae, diákélé tikimó siriratepa, atimané dere fo betæ wosetapóló, atima bopé fake yaai kisipa mutu sëtu beterapó. **14** Yalo dere alamó ę bopé faketuraalu, yálotei yalo doi hale sóró horatere ala yaalomeipó. Aténi, dä teteróló kaae tare whj Yesu Keriso oleró betere filipa ni betæ kisipa muóló, ita mo doasi bete mole alapóló bopé fake yaalopó. Ti i haemó yó mole qli qli fea ni tómó oleróo, yalo ai qli qliarape saai ekéle yaqsóró ekélé ai ni tómó oleróo yalepó. **15** Tiki sekæ tikitere ala, ó tikinire alata, me bete munipó. Mo bete mole alata, ti Kótóné ama kae kisi kaáró betere ala betæ mo bete mulapó. **16** Ai ala wisi sya fu betere so whj feapaae Kótóné hosaa muni deóló mo dua betere alaró kqolené sukqóló tao sere alatamo erópóló yae. Atére so whjta, Kótóné ama naale senaale Israel fake ai ape.

17 Yalo mo kemerótu dere fo i ape. Yesuné ama ala erateremó erale sirirape betæ yalo tikimó

mulapa, mepaae whjné ę eróturaalu, dere kae kae sek̄ei ala mo s̄upa taalae.

¹⁸ No nerape-ó, dą t̄eteróló kaae tare wh̄i Yesu Kerisoné hamokoróló h̄ale tao sere ala dijané kepe bete tuapaae erópóló yae. Mo kée. Téyópóló yae!

**Yesu Kerisoné So Whj Tao Sere Kisi Fo Wisi
The New Testament in the Falopa Language of Papua
New Guinea**

copyright © 2005 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Falopa)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2009-10-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

0102a9df-173c-5a64-b766-14ab67a86105